

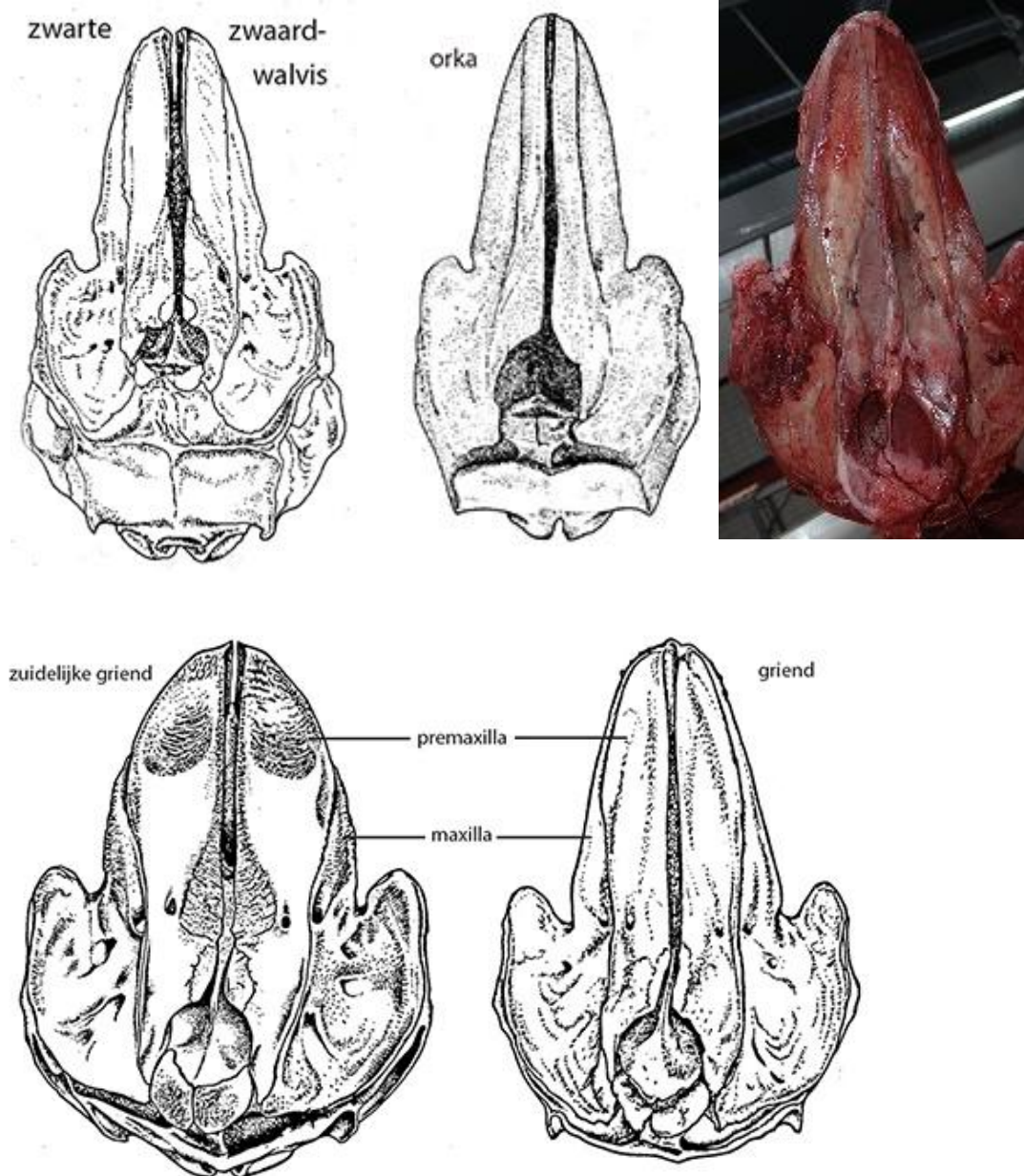
Orka blijkt griend

Auteur G. Keijl

Woensdag, 24 december 2014

De determinatie van het walvisje dat vorige week strandde bij Haamstede was aanvankelijk niet eenvoudig, omdat van het rotte dier kenmerken als kleur, vorm van rugvin en vorm van flippers niet meer te zien waren. Het karkas is inmiddels onderzocht door de afdeling Dierpathologie van de Universiteit Utrecht. Na de sectie is de schedel vrijgeprepareerd (zie foto onder) en toen was determinatie niet moeilijk meer.

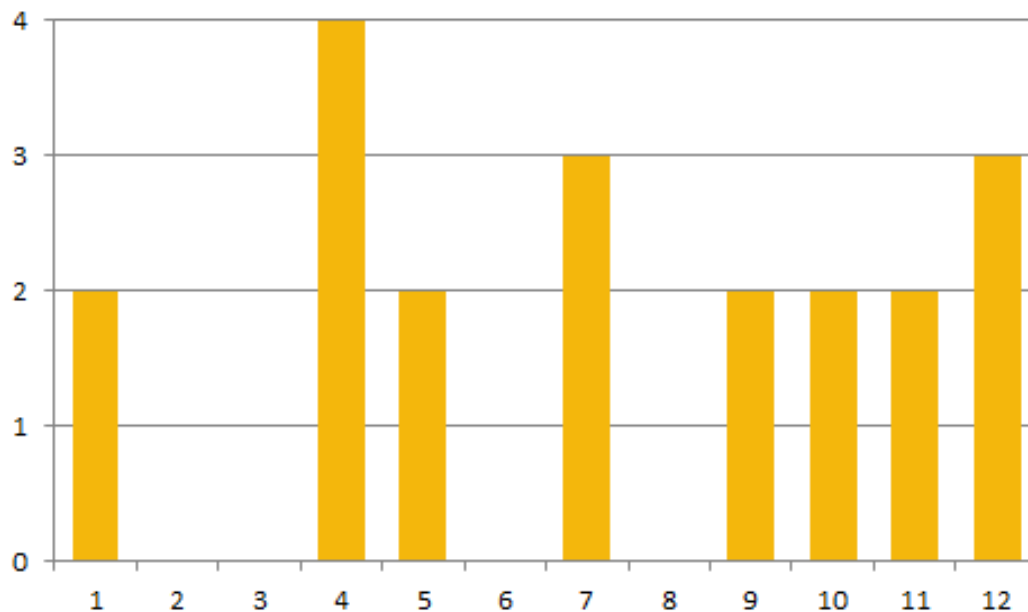
Op grond van de aanwezigheid van kleine tanden in de bek vielen de baleinwalvissen als mogelijkheid af. Op grond van lengte (krap vier meter) en met name de aanwezigheid van een rij tanden vielen ook de spitsnuitdolfijnen af en bleven er nog maar vier soorten over, namelijk orka, griend, zuidelijke griend en zwarte zwaardwalvis. Het aantal tanden tussen deze soorten overlapt, dus dat hielp niet erg.

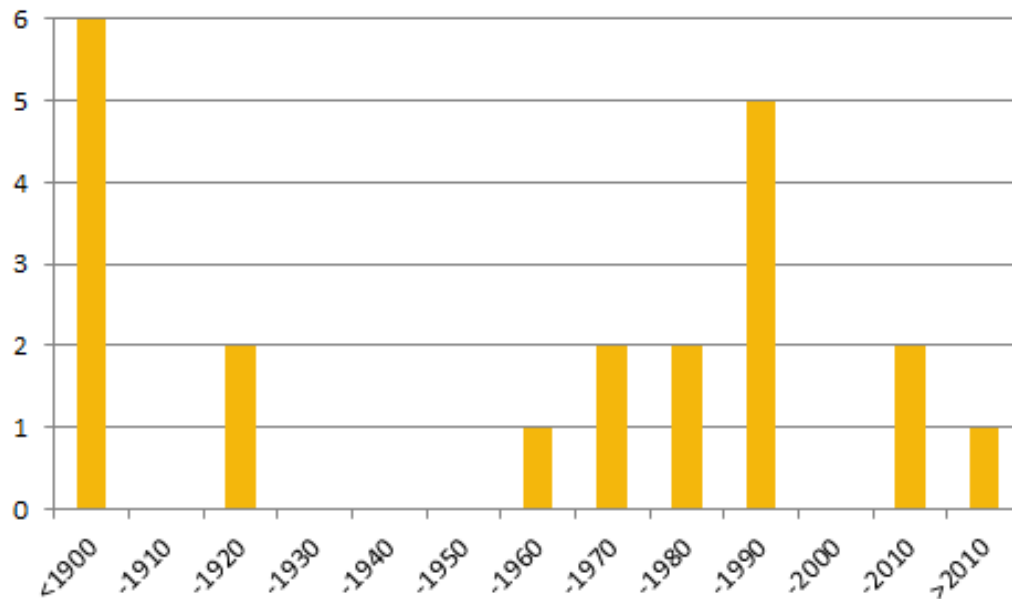
De schedels van orka en zwarte zwaardwalvis verschillen onder andere van die van beide grienden door de smalle premaxillae (zie tekening boven). Ook het onderscheid tussen beide grienden is goed te zien aan de schedel: bij noordelijke griend zijn de premaxillae relatief smal, waardoor de rand van de maxillae in bovenaanzicht zichtbaar is tot aan de snuitpunt. Bij zuidelijke griend zijn de premaxillae dermate verbreed, dat de rand van de maxillae maar tot halverwege zichtbaar is. De griend van Haamstede betrof dus de 'gewone' of 'noordelijke' griend, *Globicephala melas*.

Grienden komen talrijk voor in de noordelijke Atlantische Oceaan. Ze jagen, soms op flinke diepte, op inktvis en vis. De dieren leven altijd in groepen. In november 2014 is er een groep van zo'n veertig grienden gesignaleerd die vermoedelijk via het Kanaal de Noordzee is ingezwommen en langs de Engelse oostkust naar het noorden is getrokken. Dit is net zo bijzonder als het voorkomen langs onze kust: sinds 1990 is langs de Britse oostkust in de zuidelijke Noordzee slechts één griend gestrand. In het noorden van de Britse eilanden is de griend een gewone verschijning.

In ons land is griend nog zeldzamer dan orka: er zijn pas twintig strandingen bekend. Daar moet wel bij worden aangemerkt dat in het verleden soms vele dieren tegelijk zijn gestrand: 37 op 9 april 1825, en maar liefst 72 op 2 april 1856 (11 bij Arnemuiden en 61 bij Ouddorp). Daarnaast zijn er nog 6 dieren die als 'kleine walvis' in de database staan, waaronder natuurlijk heel goed grienden geweest kunnen zijn. In de meeste maanden zijn wel grienden gestrand, maar de laatste decennia is de soort erg zeldzaam.

Vondsten van grienden in Nederland per maand.

Vondsten van grienden In Nederland per decennium.

De volgende personen worden bedankt voor hun bijdragen: Jaap van der Hiele, Lonneke IJsseldijk, Mardik Leopold, Bas Perdijk en Niek Lieshout.

Bronnen:

Jefferson, T.A. S. Leatherwood & M.A. Webber 1993. Marine Mammals of the world. FAO species identification guide. FAO, Rome.

Van Bree PJH 1971. On Globicephala sieboldii Gray, 1846, and other species of Pilot Whales. Beaufortia 19 (249): 79-87.